



TIINA MIETTINEN

Suuria ja juurettomia

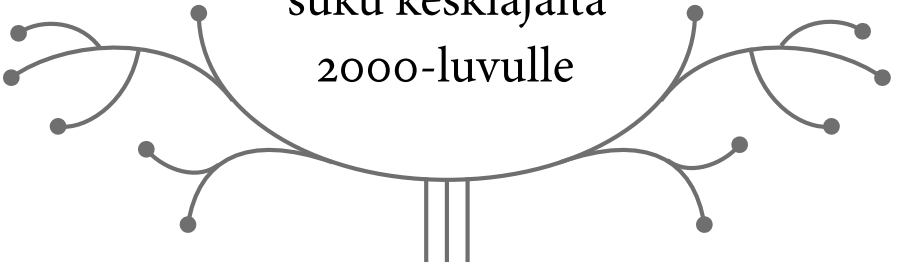
Suomalaiset ja suku
keskiajalta
2000-luvulle

ATENA

TIINA MIETTINEN

Juuria ja juurettomia

Suomalaiset ja
suku keskiajalta
2000-luvulle



ATENA

SISÄLLYS

Alkusanat	9
Johdanto: Verenperintö – onko sitä?	11

I • Heimoista sukukunniksi . . . 15

Karhun lapset	19
Elävä väki ja »vanha väki».	24
Oliko Suomella kuningassukuja?	31
Suomalaisten suvut	35
Sukupuun historiaa	43
Birgittalaisnunnat sukututkijoina.	49
Kielletyt polvet ja avioliitto	59

II • Nooan poikien jälkeläiset . . . 63

Aatelisrouvat sukututkijoina.	67
Kuninkaan pyhä sukujuuri	73
Rälssin sukupiireistä aatelissuvuiksi	82
Per Brahe ja Pyhä Birgitta	88
Kirja suomalaisista suvuista	96
Jättiläisten jäljillä.	101
Jalosukuisuuden käänttöpuoli	106

III • Herrasväen ydinperhe ja suku . . . 111

Suvuton rahvas	115
Muinaismuistoista sukuhistoriaan.	120

Sursillien seitsemän sisaren jälkeläiset	125
Äiti ja poika rakentavat sukua	130
Kuningattarien jälkeläiset	139
Jully Ramsay ja aatelisjuurien uudelleenkirjoitus	145

iv • Suvunrakennusta Suomen hyväksi . . . 151

Sivistyneistön sukulinja	155
Sota Sursillin suvusta	158
Satojen sukujen Suomi	164
Vaarallisilla teillä	169
Biologinen vai historiallinen sukututkimus?	176
Nainen ja paha veri	182
Uskollisuus maalle ja suvulle	189
Jean Sibeliuksen raffinoitu kärsimys	197
Gallen-Kallelan lumottu sukupuu	206
Matti, ei-toivottu esi-isä	212
Saamelaiset suvut	219

v • Kuka minä olen? . . . 221

Genealogiasta sukututkimukseen	225
Sukujen tutkimisen uusi aikakausi	230
Genealoginen kuume nousee	234
Sukufiktio renessanssi	239
Arkistoista laboratorioihin	243
Juuret ja juurettomuus	250
Viitteet	255
Kirjallisuus	261

ALKUSANAT

Olen ollut kiinnostunut suvustani lapsesta lähtien. Halusin jo nuorena tietää, keitä olivat isovanhempien isovanhemmat, mutta kukaan ei osannut kertoa heidän nimiään. Vaarini hautajaisissa Tammisaarella vuonna 1985 näin isäni suvusta tehdyn sukutaulun, ja parin vuosisadan taakse ulottuva käsintekstattu kaavio alkoi kiehtoa teini-ikäisen mieltä. Valkjärven viimeinen kirkkoherra oli sodan jälkeen koonnut kirkonkirjoista perheraamattuun isänisäni vanhempien sukujuuret ikään kuin muistoksi perheelle, joka oli juuri menettänyt juurtensa kasvualustan: Kannaksen Valkjärven pitäjän.

Sukututkimuksen ohella aloin kiinnostua myös sukututkimuksen historiasta – ehkä lopulta jopa enemmän kuin oman sukuni historiasta. Muiden tutkimustöiden ohessa löysin arkistoista ikivanhoja, käsinkirjoitettuja sukututkimuksia ja aloin jopa keräillä niitä. Ne siivittivät myös kirjoittamaan tämän kirjan.

Sukututkimuksen merkitystä ihmisten identiteetille sain pohtia syvällisemmin vuonna 2015 tehdessäni Warner Brosin Australian-tiimin kanssa esityötä huippusuositun tv-sarjan *Who Do You Think You Are?* Suomea koskevaan jaksoon. Työhön suhtauduttiin äärimmäisellä huolellisuudella ja vakavuudella. Näin, miten suuri merkitys sukututkimuksella on Australiassa, jonka väestö on eri puolilta maailmaa tulleiden siirtolaisten jälkeläisiä.

Yli kymmenen vuotta sukututkimusopettajana on antanut minulle myös paljon. Olen kohdannut juuristaan innostuneita

ihmisiä, joita olen voinut ohjata tutkimaan omaa sukuaan. Olen nähnyt, miten iso asia on löytää omat esivanhemmat asiakirjoista ensi kertaa. Se lisää samalla väistämättä kiinnostusta historiaa ja historiantutkimusta kohtaan.

Kiitän Suomen Tietokirjailijat ry:tä ja Jalmari Finnen Säätiötä saamastani rahallisesta tuesta tätä teosta varten. Kiitän lisäksi Suomen Sukututkimusseuraa ja erityisesti seuran kirjastonhoitajaa Vuokko Pärssinen-Tainiota. Tampereen yliopisto on antanut kirjoitustyölleni puitteet sekä tarjonnut mukavan työyhteisön, joka on aina tutkimustyössä tärkeää.

Tampereella 7.8.2019

Tiina Miettinen

SUOMALAISTEN SUVUT

Suomalaisilla ei ollut Islantiin asettuneiden tavoin mahdollisuuksia ylläpitää tietoa siitä, mistä he olivat tulleet. Perimätietoa ei ryhdytty kirjaamaan keskiajalla muistiin, joten vanhimmat mahdolliset kertomukset ovat unohtuneet aikojen saatossa. Tärkeintä ihmisille olivat elävät sukulaiset, ja yhtä tärkeä oli suvulle kuuluva maa. Molemmat oli tunnettava: lähisukupiirin ihmiset nimiltä, omat sukulaissuhteet heihin sekä oman sukukunnan omistaman maan rajapaikat. Periminen ja avioituminen vaativat sukupiirin yhteisen kannan tuntemista parin sukupolven päähän, sillä keskiajalle tultaessa lait olivat molempien suhteen tarkkoja.

Suomessa *nen*-päätteiset itäsuomalaiset sukunimet ovat peräisin jo keskiajalta. Ne ovat sidoksissa heimoyhteisöön, ja usein nimien kantana on jokin henkilönnimi, joka viittaa sukukunnan tai heimon kantaisään, ehkä juuri alueen ensimmäiseen asuttajaan, joka valtasi alueita itselleen. Nimellä voitiin siten todistaa myös oikeutta omaan maa-alueeseen.²⁹

Asutustarinoita on säilynyt perimätietona varsinkin niiltä seuduilta, jotka asutettiin vasta myöhäiskeskiajalla, kuten Pohjois-Pohjanmaalta. Näiden tietojen avulla on saatu tietää, miten ja mistä paikkaan oli tultu. Asutustarinat kertovat siitä, että ihmisille oli tärkeää tietää, miten kaikki oli saanut alkunsa, sillä tieto oikeutti myös maanomistuksen. Tarinoita asutuksen synnystä on kirjattu usein muistiin vasta 1800- ja 1900-luvuilla, eli niiden tarkempi totuuspohja on kohtuullisen epämää-

räinen, ja perimätieto on väistämättä muuttunut vuosisatojen kuluessa.

Kaavamaisissa tarinoissa tietylle asuinpaikalle kerrotaan saapuneen usein kolme veljestä, jotka olivat seudun ensimmäisiä asuttajia ja jotka jättivät nimensä muistoksi paikannimiin. Pohjois-Pohjanmaan Utajärven Laitilassa kerrottiin esimerkiksi tarinaa kolmesta veljeksestä, joista yksi jäi kotitaloonsa, toinen meni Muhosjoen Laitilaan, joka nimettiin hänen mukaansa, ja kolmas veljeksistä muutti Sangille Laitisenniemelle ja oli Sanginjärven ensimmäinen asukas.³⁰

Joskus tiedot ovat hieman tarkempia ja esimerkiksi ensimmäisten asuttajien sukunimet on tiedetty. Tarkat etunimet kuitenkin puuttuvat, eikä heistä osata johtaa sukutietoja nykyisiin asukkaisiin. Pudasjärvellä kerrottiin 1800-luvulla, että ensimmäiset asukkaat, Repo ja Halinen, olivat tulleet Savosta. He asettuivat ensin Paavolan seudulle: Halinen jäi Hetetjärven kylään mutta Repo muutti Kollajaan, jossa hänet vielä 1800-luvulla muistettiin Repolan talossa.³¹ Tiedot eivät kerro tarkemmin siitä, miten sukupolvet jatkuivat tai miten nykyiset asukkaat polveutuivat heistä.

Muinaisesta suku- ja perhekäsityksestä voi etsiä tietoa myös suomalaisista kansanrunoista, jotka tosin ovat muovautuneet ja muuttuneet moneen kertaan ennen kuin niitä ryhdyttiin 1800-luvulla keräämään talteen. Nekään eivät kerro mahtavista päällikkösuvuista eivätkä linnavuorilla asuneista muinaiskunnikaista, vaan runoissa toistuu heimoyhteisö, jossa korostuvat isäntien johtamat perheet ja vahvat emännät. Naiset olivat uljaiden miesten synnyttäjiä, ja siksi tärkeitä. Perhe esitetään kaavamaisesti mainitsemalla isä, äiti, sisaret ja veljet. Heitä ympäröi suku ja heimo. Naisten ja äitien näkyvä rooli kansanrunoissa esimerkiksi lasten naittajina onkin saanut jotkut tutkijat pohtimaan, olisiko muinaissuomalainen sukuyhteisö ollut matriineaarisesti järjestäytynyt.³²

Kullervo on kansanrunoissa poikkeus, sillä hänen isänsä Kalervon kerrotaan riitautuneen Untamon suvun kanssa, sillä seu-

rauksella, että Untamon miehet surmaavat koko Kalervon suvun lukuun ottamatta raskaana ollutta piikaa, joka synnyttää pojan Kullervon. Runon traagisuus piilee siinä, että oman perheensä menettänyt Kullervo avioituu tietämättään oman sisarensa kanssa. Untamo ja Kalervo kuvataan runoissa erilleen ajautuneina veljeksinä, Kalevan poikina. Suku-sana siis tarkoittaa tässä yhteydessä kahden veljeksien perheitä, joiden välillä vallitsee sukuviha.

Sukuryhmien vihanpito ja yhteenotot ovat varmasti olleet todellisuutta rautakautisessa Suomessa. Kullervon tarina sisältää myös muistutuksen siitä, miten tärkeää oman lähisukunsa tunteminen oli. Suvuttoman miehen ja sukuvihan uhriksi joutuneen jälkeläisen osa oli surullinen ja traaginen.

Kansanrunoissakin erottuu suvun ja heimon keskeltä tuttu ydinperhe: iso, emo, siskot ja veikot. Tyttäret kaipaavat miniöinä äitejään ja kokevat olonsa vieraaksi anopin vallan alla. Suuren sukupiirin, laajan kotitalouden ja heimon sisällä toimi vanhempien ja lasten välinen tärkeä tunneyksikkö, jota voi nimittää ydinperheeksi, vaikka ihmiset eivät keskiajalla ja 1500-luvulla käyttäneetkään perhe-sanaa sen nykymerkityksessä. Perheen ja suvun tilalla oli sukupiiri, joka muodostui sekä verisukulaisista että avioitumisen kautta piiriin liittyneistä ihmisistä. Vanhempien ja lasten välistä tunnesidettä korostettiin ja sitä pidettiin usein mallina muille ihmissuhteille. Koska myös perintölait erotivat vanhemmat ja lapset laajemmasta sukupiiristä, ydinperhetä voi nimittää myös perimysperheeksi.³³

Pitkäaikaisin ihmissuhde vaikuttaa kansanrunojen perusteella muodostuneen sisarusten välille. Suomalaisissa kansanrunoissa sisarusten välinen suhde on esillä jopa useammin kuin aviopuolisoiden välinen suhde. Samoin miesten suhde äiteihin on runoissa enemmän esillä kuin parisuhde vaimoon. Koska ihmiselämä oli usein lyhyt, moni lapsi ja nuori menetti vanhempansa jo varhain ennen aikuisuutta. Isovanhempia oli elossa vielä harvemmalla nuorella aikuisella. Tällöin kasvinkumppaneina

eläneet samaan sukupolveen kuuluneet veljet ja sisaret muodostuivat tärkeimmiksi ihmissuhteiksi, ja heihin syntyi pitkä, elinikäinen side. Isän ja äidin puuttuessa veli vastasi sisartensa avioliitoista ja veljen vaimo saattoi aiheuttaa ongelmia perhepiirin ihmissuhteissa. Kansanrunot kertovat paljon lähipiirin keskinäisistä suhteista ja niiden ongelmista.³⁴

Hyvä esimerkki on Raumalta Euroopan katolisiin pappiskouluihin opiskelemaan lähtenyt pormestarin poika Johannes Jussoila, joka lähetti vuonna 1578 Roomasta kirjeen sisarilleen ja isälleen. Hän kehottaa heitä rukoilemaan äitinsä muistoksi, mutta myös isovanhempiansa ja kuolleiden sisariensa muistoksi. Lopuksi hän vielä pyytää rukoilemaan niiden sukulaisten puolesta, jotka ovat elossa. Esirukouksissa hän halusi erityisesti muistettavan äitiä ja isoäitiä, jos heidän sielunsa olisi vielä kiirastulessa.³⁵ Hän ei sisällytä pyyntönsä esivanhempiaan sen laajemmin eikä ehkä tuntenutkaan heitä kovin tarkasti. Äiti ja isovanhemmat olivat olleet eläessään hänelle tärkeitä, ja siksi heidän puolestaan piti vielä rukoilla.

Talonpoikien muistitiedolla oli tärkeä tehtävä, vaikka se ei tallettanutkaan menneiden esivanhempien nimiä. Käräjillä tiettyjen maa-alueiden kerrottiin kuuluneen omalle suvulle »ikijajoista asti». Esipolvia ei osattu luetteloida nimeltä, mutta ehdoton varmuus suvun ja heimon omistuksesta riitti. Talonpoikien katsannossa tärkeintä oli se, että maan käyttöoikeus siirtyi sukupolvelta toiselle.³⁶ Niinpä maa-alueidoissa käytettiin todistuksena 1500- ja 1600-luvuilla aina ensi sijassa vain muistitietoa. Jokaisen tuli oppia suvun omistuksessa olevien maa-alueiden rajapaikat lapsesta alkaen ja painaa ne mieleensä. Käräjille pyydettiin 1600-luvulla iäkkäitä ja hyvämuistisia ihmisiä todistajiksi kertomaan, kenen omistuksessa riidanalaiset niityt tai talot olivat aikoinaan olleet. Kuvaava on tapaus Hauholta vuodelta 1646, jossa Sahan, Kukkolan ja Hyvikkälän yli 80-vuotiaat lampuodit toistivat käräjillä ne rajapaikat, jotka he olivat kertomansa mukaan kuulleet omilta vanhemmiltaan.³⁷

Sukulaisnimitykset

Elävien sukulaisten merkityksestä kertoo se, että suomen kielessä on säilynyt pitkään harvinaisen runsaasti ikivanhoja lähisukulaisten nimityksiä, kuten käly, nato ja kyty, jotka toistuvat varsinkin miniöiden laulamissa kalevalamittaisissa runoissa. Suomalaiset ovat erotelleet isän ja äidin puoleiset sukulaiset tarkasti toisistaan eri nimityksillä. Vanhoista kansanrunoista tunnetaan lisäksi nimitykset nato (aviomiehen sisar) ja näälämies (lanko). Sana serkku (tai seukku) esiintyy myös, ja sen synonyymeja olivat orpana ja nepa. Isää ja äitiä voitiin kansanrunoissa nimittää isoksi ja emoksi. Äiti puoli oli emintimä ja isä puoli isintimä. Isovanhempia voitiin nimittää äijäksi ja ämmäksi.³⁸

Martti Olavinpoika toimi hovisaarnaajana ja Tukholman suomenkielisen seurakunnan pappina 1580-luvulla. Hän suomensi vuodelta 1448 olevan kuningas Kristofferin ruotsinkielisen maanlain vuonna 1584. Käännöksen loppuun herra Martti on koonnut kiintoisan luettelon tuolloin käytetyistä suomenkielisistä sukulaisnimityksistä. Lakitekstissä löytyvät myös nimitykset lanko (sisarenmies), jalkanainen (aviottoman lapsen äiti) ja äpärä (avioton lapsi). Isän ja äidin sukulaiset erotellaan perintölaeissa toisistaan herra Martin mukaan seuraavasti:

Isä	isä
Äiti	äiti
Äijä	isoisä
Ämmä	isoäiti
Ukko	isoisän isä
Akka	isoäidin äiti
Setä	isän veli
Täti	isän sisar
Eno	äidin veli
Täti	äidistä, äidin sisar
Miniä	pojan vaimo
Pojan miniä	pojan miniä
Kyty	isännän veli
Käly	aviomiehen sisar (tai aviopuolison sisar)



Appi	aviopuolison isä
Anoppi	aviopuolison äiti
Vävy	tyttären aviomies

Martti Olavinpojan suomennos on vain yksi näkemys sukulaisnimityksistä, jotka vaihtelivat eri murrealueilla. Sekin on muistettava, että sukulaisnimityksiä voitiin käyttää hyvinkin laveasti ja ulottaa ne myös ystäviin ja tärkeisiin liittolaisiin. Siksi niihin pitää suhtautua varauksellisesti vanhoissa asiakirjoissa. Korkeampi-arvoista miestä voitiin nimittää isäksi ja hyvää ystävää veljeksi. Lanko-sanaa voitiin käyttää vaimon kaukaisemmistakin miessukulaisista. Perhetermistön käyttö viittasi jo keskiajalla verisukulaisuuden ohella luottamukseen, pysyviin ja luottamuksellisiin suhteisiin ja riippuvuuteen.³⁹

Käräjillä turvauduttiin siis ensi sijassa suvun vanhimpien ihmisten muistitietoon eikä asiakirjoihin. Oulun raastuvanoikeudessa vuonna 1679 kutsuttiin Henrik Kauhasen iäkäs leski Karin Larsintytär kertomaan Jakob Walsteniuksen anomuksesta, että Walstenius ja turkulaisen Henrik Tavastin leski Maria Jakobintytär olivat keskenään sukua. Karin luetteli laajasti niin nimiä kuin sukulaissuhteitakin, jotka olisi voitu selvittää myös aikakauden tuomiokirja- ja verotusasiakirjoista.⁴⁰ Niin ei kuitenkaan tehty, vaan ensin turvauduttiin aina muistitietoon ja vasta sen puuttuessa vanhoihin asiakirjoihin. Tilanne oli siis täysin päinvastainen kuin nykyisin, ja nykyajan tutkijaa ihmetyttääkin se, että asiakirjat saattavat antaa sukulaissuhteista toisen kuvan kuin käräjäpöytäkirjaan merkitty muistitieto.

Tuomiokirjoista löytyy 1500-luvulta lähtien varsinkin perintöriitojen yhteydestä kärjäkirjurien piirtämiä, eurooppalaisen mallin mukaisia sukukaavioita, jotka keskittyvät pääosin elossa olleisiin henkilöihin ja pyrkivät nimeämään heille esivanhempia. Perinnöstä riitelevät sukulaiset eivät välttämättä osanneet nimitä kolmen tai neljän polven takaisia yhteisiä esivanhempiaan,

joten kirjuri yritti piirtämänsä sukutaulun avulla saada selvyyt-
tä siihen, miten kiistanalainen perintö tulisi lain mukaan jakaa.
Tuomari ja kirjuri pyrkivät yhteistyössä ja piirtäen etsimään su-
vun yhdistävää esivanhempaa.

Lammilla avioliiton ulkopuolisesta suhteesta tuomitun pa-
riskunnan todettiin olevan pikkuserkkuja, mikä teki suhteesta
vieläkin rikollisemmän. Pikkuserkkujen avioituminen oli kyllä
sallittua, mutta muunlainen suhde tulkittiin sukurutsaksi. Kä-
rjäkirjaan laadittiin selvennykseksi »Slächt Linea» (sukulinja),
jonka mukaan heitä yhdisti »Olof N.N.» Molempien vanhemmat
ja isovanhemmat tiedettiin, mutta isovanhempien isä tunnettiin
enää vain etunimeltä.⁴¹

Kuvaava on myös Euran käräjille vuonna 1601 tuotu asia, joka
koski Kiukaisten kylässä sijaitsevan tilan perinnönjakoa. Van-
han perinnön käsittely vaati tietoa perillisten yhteisestä esi-isäs-
tä, joka oli viljellyt tilaa. Ratsumies Jaakko Matinpöjan mukaan
tilaa oli viljellyt Kanto-Heikki (Stubban Henrich), jolla oli kaksi
nimeltä tunnettua poikaa, Klemetti Heikinpoika ja Matti Hei-
kinpoika Pasa. Kanto-Heikiksi kutsuttu henkilö oli elänyt 1400-
ja 1500-lukujen vaihteessa. Käräjillä nimetyt perilliset eivät tien-
neet hänestä muuta kuin etunimen. Tuomiokirjassa Heikkiä
nimitetään myös »vanhaksi kannoksi» (den gamla stubban).⁴²
Koska kärjäkirjat tehtiin ruotsiksi, on vaikea tietää, oliko sana
stubban (kanto) kirjurin keksintöä vai oliko »vanha kanto» ylei-
nen nimitys kuvatessa samasta kannasta (tai kannosta) polveu-
tuvia jälkeläisiä.

Ihmisten tapaa hahmottaa polveutumista voi tarkastella myös
keskiajan maanlaista, jotka piti muistaa ulkoa. Perintöasiois-
sa saatettiin tarvita tarkkaakin tietoa. Vuoden 1448 kuningas
Kristofferin maanlaissa kerrotaan tyttären naittamisesta, johon
tarvittiin miespuolisen sukulaisen suostumus. Tyttären naittaja
valittiin sukupiiristä sen mukaan, kuka oli hänen lähin elossa tai
paikalla oleva miespuolinen sukulaisensa. Esimerkiksi isän- ja
äidinisät tulivat kyseeseen vasta silloin, jos tyttären vanhempia

tai veljiä ei ollut saatavilla. Kuninkaan maanlaissa ohjeistus meni seuraavasti:

Isän tulee naittaa tyttärensä, jollei ole elossa, niin on hänen vanhin veljensä; jollei ole elossa taikka saapuvilla; niin velipuoli Isästä, jollei ole saapuvilla, niin on velipuoli äidistä, jollei ole saapuvilla, niin isän Isä, jollei ole, niin äidin Isä, jollei ole saapuvilla, niin setä; jollei ole niin eno, jollei hän elä, niin on se saapuvilla, joka lähin lanko on, isän puolesta tai äidin puolesta.⁴³

Perintöä koskevissa kiistanalaisissa tapauksissa piti saman lain mukaan turvautua muistitietoon ja sen avulla selvittää oikea perijä: »Jos myös siinä on epäily, ja ei ole tiettävä suku, niin pitää lakimiehen käräjillä antaman edestänsä lukea heidän lahkonsa ja polvilukunsa, ja perintöosan heille tuomitseman niin kuin parhaat läsnäolevat tietomiehet sen totuuden oikeudenmukaisesti ilmoittavat.»

Arjessa oli siis tärkeää tietää, mihin ryhmään ja yhteisöön kuului. Se tarkoitti elävien sukulaisten ja sukulaisuussuhteiden tuntemista. Sen ohella oli hyvä olla jotain käsitystä yhdistävästä esivanhemmasta – tätä tietoa tarvittiin perintöjä jakaessa ja avioitumisessa. Keskiajan talonpoikien katsannossa koti ja sukukunta olivat yksi kokonaisuus. Elävistä läheisistä tuli pitää huolta ja turvata suvun jatkuvuus avioliitoilla. Tiedot oman asuinalueen rajapaikoista piti siirtää sukupolvelta toiselle. Kalmistoissa makaaville sukuvainajille tai karsikkopuun juurelle oli hyvä uhrata osa vuodentulosta, sillä vainajien kanssa oli hyvä olla sovussa eikä heitä sopinut suututtaa. Siten muinaissuomalainen ja keskiajan ihminen saattoi tuntea elämänsä perusasioiden olevan kunnossa.

Jopa 500 esivanhempaasi eli 1800-luvun alussa

Jo suomalaisista kansanrunoista käy ilmi, että suvuton ihminen on suojaton. Vaikka suomalaisten sukukäsitys on muuttunut ajan myötä, ihmiset ovat aina halunneet tietää, mihin ryhmään he kuuluvat.

Sukutietojen puuttuessa suvun historian vaiheita ja ihmisiä on täydennetty jopa fiktiolla. Esimerkiksi Kustaa Vaasan sukujuuret venytettiin väkisin kauaksi historiaan – toisaalta suomalaistalonpojalle ei kaukaisia esivanhempia löytynyt.

Juuria ja juurettomia pohtii suvun ja perheen merkitystä. Sen aiheita ovat sukupuiden lisäksi Ruotsin suurvaltakauden mahtisuvut, sukututkimusta tehneet nunnat, isälinjojen arvostaminen äitilinjojen kustannuksella, sukulaisavioliitot sekä sukututkimuksen historia. 1900-luvulla ihmisten sukukäsitys laajeni eivätkä ihmiset tukeutuneet enää vain yhteen sukuun. Alettiin ymmärtää, miten laaja sukulinjojen ja esivanhempien verkosto meillä on takanamme.

9 789523 005433

ATENA.FI • ISBN 978-952-300-543-3 • KL. 99.3

KANSI: EMMI KYYTÖNEN